

ŽENSKÁ PRÁVA v historii a dnes

Pracovní list ŽENSKÁ PRÁVA

PODLE INDICIÍ URČI, O JAKOU ŽENSKOU HRDINKU SE JEDNÁ A ODPOVĚZ NA DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY

INDICIE 1:

DOPIS Z PRAHY ROKU 1878

Milá přítelkyně,

dnešní dopoledne jsem opět strávila nad hromádkou článků, které mi redaktor vrátil se slovy, že „čtenářky by se měly více věnovat vyšívání než veřejným otázkám“. Takové soudy mě již neunavují, spíše v nich nacházím nový důvod k úsilí. Věřím, že žena, která se chopí pera, nečiní nic nepřírozeného. Toliko využívá daru, který jí Bůh dal stejně jako muži.

Když jsem se odvážila přeložit díla pana Byrona, někteří pánové se divili, že žena rozumí poezii tak hluboké. Já však vím, že vzdělání duši nečiní mužskou ani ženskou. Činí ji svobodnou. Při překládání Byrona či Danteho, často cítím, že první, co čtenář vidí je, že jsem žena. Chtěla bych, aby se jednou lidé ptali po hodnotě díla, nikoli po pohlaví autora.

Až jednou budou dívky moci usednout do školních lavic vedle svých bratří a bude se jim dostávat stejného vzdělání, možná se budou usmívat nad tím, že to, kdy bývalo jinak.

S vírou, že se toho dne dožiji,

Tvá oddaná ...

INDICIE 2:

HISTORICKÝ KONTEXT

V druhé polovině 19. století se české země probouzely k národnímu i kulturnímu životu, avšak v oblasti ženského vzdělání panovala hluboká nerovnost.

Dívky měly přístup pouze k nižším školám. Toužila-li některá po vyšším vzdělání, musela odcestovat do zahraničí. Například do Curychu, kde univerzity přijímaly i ženy. České úřady a část učené obce zastávaly názor, že „ženský mozek je uzpůsoben spíše citům než vědě“. Autorka našeho dopisu se odhodlala tento názor veřejně zpochybnit. V časopisech publikovala články o potřebě rovnoprávného vzdělání, psala úvahy o postavení žen ve společnosti a žádala, aby dívky mohly skládat maturitu stejně jako chlapci.

Za své názory čelila výsměchu i přezíravosti, ale nepřestala psát. Věřila, že právě vzdělání je cestou k vnitřní svobodě ženy.

INDICIE 3:

ODKAZ

Roku 1890 se otevřely dveře první české střední školy pro dívky – gymnázia Minerva. Byla to první instituce svého druhu nejen v Čechách, ale i v celém Rakousko-Uhersku.

Za vznikem školy stála právě naše autorka, básnířka, překladatelka a myslitelka, která dokázala přesvědčit politiky i mešťany, že vzdělaná žena není hrozbou, nýbrž přínosem pro národ.

Byla předsedkyní Ženského výrobního spolku českého, psala fejetony o postavení žen, překládala Byrona, Danteho a Longfellowa, a s Karolinou Světlou spoluutvářela český literární i feministický diskurz.

Zemřela roku 1926, krátce poté, co ženy v Československu získaly možnost studovat na všech typech škol i hlasovat ve volbách. Tedy práva, o něž celý život usilovala.

INDICIE 4:

ÚRYVEK Z BÁSNĚ: SVOBODĚ

Jsi jenom orla snem, jenž větrů divé říší
a letcům křídlatým v jich nespoutané výši –
o tolik volnějším než země otroci –
svou silou vévodí a krutou svémocí?

DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY:

1. S jakými překážkami se autorka ve své době setkává?
2. Jaká lidská práva mohla být porušena?
3. Proč bylo vzdělání pro ženské hnutí tak klíčové?

ŽENSKÁ PRÁVA v historii a dnes

Pracovní list ŽENSKÁ PRÁVA

PODLE INDICIÍ URČÍ, O JAKOU ŽENSKOU HRDINKU SE JEDNÁ A ODPOVĚZ NA DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY

INDICIE 1:

DOPIS Z PRAHY, JARO 1918

Milá přítelkyně,

dnešní schůze byla opět bouřlivá. Mnozí kolegové tvrdí, že ženy mají být především ozdobou domova, nikoli hlasem v politice. Když jsem se odvážila namítnout, že naše země se nemůže zrodit svobodná, dokud se v ní polovina národa rodí bez práv, pohlédli na mě s úsměvem, jako bych vyprávěla pohádku.

Já však pohádky nevyprávím. Denně stojím před třídou a vidím dívky, které by dokázaly mnohem víc, kdyby jim společnost dala příležitost. Jsem přesvědčena, že národ, který vychovává své dcery k poslušnosti, se sám odsuzuje k nehybnosti.

Mým snem je, aby ženy měly právo rozhodovat o věcech veřejných stejně jako muži. Ne proto, že bychom byly lepší, ale proto, že jsme jiné. A právě v té jinakosti je síla.

Snad se brzy dočkáme republiky, kde už nebudeme muset žádat o svolení k tomu, být slyšeny. S vírou ve spravedlnost, ...

INDICIE 2:

HISTORICKÝ KONTEXT - KDYŽ PRÁVO NENÍ PRO VŠECHNY

Na počátku 20. století ženy v českých zemích nemohly volit ani být voleny. Politika byla výlučně mužským prostorem. Autorka dopisu patřila k prvním ženám, které se systematicky zasazovaly o volební právo žen. Po vzniku Československé republiky (1918) se zapojila do práce Ženské národní rady, která usilovala o rovnost žen v rodině, zaměstnání i ve veřejném životě.

Kromě toho byla učitelkou, a sama poznala, jak je těžké obstát v povolání, kde rozhodují muži o tom, zda žena může být ředitelem či dokonce zůstat ve službě, pokud se vdá.

V době, kdy ženy často nesměly zastávat veřejné funkce a jejich názory byly považovány za „emocionální“, psala články, organizovala petice a mluvila na veřejných shromážděních, i přes posměch a kritiku.

Věřila, že rovnoprávnost není výsadou, ale podmínkou skutečné demokracie.

INDICIE 3:

ODKAZ

Po vzniku republiky byla naše autorka jednou z prvních žen, které vstoupily do politiky. Byla senátorkou za Československou stranu národně socialistickou a významně se zasloužila o to, že se otázka ženských práv dostala do zákonodárných debat.

Stála u zrodu organizací, které prosazovaly rovné platy, ochranu matku a právo žen na vzdělání i veřejnou službu. Zastupovala Československo na mezinárodních kongresech ženského hnutí a stala se uznávanou osobností i v zahraničí.

Když v roce 1939 okupovali nacisté Československo, odmítla podepsat loajalitu vůči říši. I přes opakovaná varování zůstala v Praze a psala otevřené dopisy představitelům okupační moci.

Roku 1942 byla zatčena a popravena v rámci heydrichiády. Její poslední slova zněla: „Umírám bez nenávisti.“

Tím završila život ženy, která bojovala za spravedlnost nejen pro svůj pohlaví, ale pro celý národ.

INDICIE 4:

ÚRYVEK Z PROJEVU ROKU 1920

„Muži vytvořili celou společnost: Mužský je systém státu, mužský je systém vzdělanostní, mužský je systém rodinného práva, organizace rodiny, mužská je organizace výdělečné práce – žena vždy a všude vstupovala do poměrů muži upravených, a to často jako rušivý živel.“

DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY:

1. Jaké nejvýraznější hodnoty se objevují v dopise?
2. Která konkrétní práva žen byla omezována?
3. Jak se snažila autorka své přesvědčení prosazovat?

ŽENSKÁ PRÁVA v historii a dnes

Pracovní list ŽENSKÁ PRÁVA

PODLE INDICIÍ URČI, O JAKOU ŽENSKOU HRDINKU SE JEDNÁ A ODPOVĚZ NA DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY

INDICIE 1:

DOPIS Z VĚZNICE

Moje drahá,

píši Ti tyto řádky s vědomím, že čas se zkracuje, ale mé přesvědčení nikoli. Často si vzpomínám na chvíle, kdy jsme jako mladé dívky snily o světě, v němž budou ženy a muži stát bok po boku. Zdálo se, že jsme toho dosáhly. Měli jsme republiku, právo volit, možnost vzdělání.

A přesto se dnes ocitám mezi čtyřmi zdmi, protože jsem věřila, že svoboda není dar, ale odpovědnost. Obviňují mě, že jsem zradila lid, a já přitom jen chtěla, aby měl každý možnost mluvit pravdu.

Nepřestávám věřit, že i když člověk může být zlomen tělem, nesmí se vzdát svého ducha. Lidé mohou být umlčeni, ale myšlenka, že spravedlnost a lidská důstojnost jsou nedělitelné, přetrvá. Ať už se stane cokoli, zůstanu klidná. Nebojím se, protože věřím, že pravda má delší dech než lež.

S láskou a vírou, ...

INDICIE 2:

HISTORICKÝ KONTEXT - KDYŽ SPRAVEDLNOST UMLKNE

V období po druhé světové válce se Československo ocitlo pod silným vlivem komunistické moci. Žena, která napsala dopis výše, byla právnička a poslankyně, známá svým neústupným důrazem na etiku a právní stát. Po únoru 1948 byla zatčena a obviněna ze spiknutí proti republice. Její proces se stal symbolem politických procesů. Byla obviňována z „velezrady“ a „spolupráce s imperialisty“, ačkoliv nikdy nepozvedla zbraň ani nevolala po násilí. Všechna její „vina“ spočívala v tom, že otevřeně kritizovala porušování práv a svobod.

Během vyšetřování byla opakovaně vyslýchána a nucena podepsat připravené výpovědi. Přesto na lavici obžalovaných mluvila s neobyčejnou důstojností. Odmítla se zapřít, i když věděla, že rozsudek je předem dán.

Její slova z procesu vstoupila do dějin: „Padni komu padni, pravda musí být vyslovena.“

INDICIE 3:

ODKAZ

Naše autorka se narodila roku 1901. Už za první republiky byla aktivní v ženském hnutí a pracovala v Ženské národní radě. Stejně organizaci, kterou kdysi vedla Františka Plamínková. Spolu s ní prosazovala zlepšení postavení žen, ochranu matek a dětí, právo na práci a rovné platy.

V době nacistické okupace byla zatčena za účast v domácím odboji a strávila několik let v koncentračním táboře Terezín. Po válce se vrátila k právu a politice, vždy s důrazem na spravedlnost, odpovědnost a lidskou důstojnost.

V roce 1950 byla po vykonstruovaném procesu popravena. Její poslední dopis dceři, psaný těsně před smrtí, se stal symbolem lidské statečnosti. Dnes její jméno nese řada škol, ulic i památníků. Její život připomíná, že obrana lidských práv může mít vysokou cenu, ale také trvalou sílu.

INDICIE 4:

ÚRYVEK Z POSLEDNÍHO DOPISU PŘED SMRTÍ (27.ČERVNA 1950)

Ptáci už se probouzejí. Začíná svítat. Jdu s hlavou vztyčenou. Musí se umět i prohrát. To není hanba. I nepřítel nepozbyde úcty, je-li pravdivý a čestný. V boji se padá, a co je jiného život než boj. Budte zdraví! Jsem jen a jen Vaše.

DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY:

1. Jaké hodnoty se objevují v dopise autorky?
2. Jaká práva byla porušena?
3. Jaký postoj k životu, ke svobodě či útlaku odhaluje úryvek z posledního dopisu z věznice?

ŽENSKÁ PRÁVA v historii a dnes

Pracovní list PORUŠOVÁNÍ PRÁV ŽEN

HRDINKA: ELIŠKA KRÁSNOHORSKÁ – PORUŠOVÁNÍ PRÁV V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ

Přečti si článek a splň úkoly:

ÚKOL:

1. Najdi a vyznač si ve Všeobecné deklaraci lidských práv, která práva jsou v tomto případě porušována.
2. Představ si, že jsi Eliška Krásnohorská, která celý svůj život bojovala za vzdělání pro ženy. Napiš tedy jejím jménem dopis ženám v Afghánistánu a podpoř tak jejich snahu mít zase stejná práva jako muži anebo napiš přímo Afghánské vládě o tom, proč si myslíš, že ženy mají mít stejná práva jako muži.

ŽENSKÁ PRÁVA v historii a dnes

Pracovní list PORUŠOVÁNÍ PRÁV ŽEN

HRDINKA: FRANTIŠKA PLAMÍNKOVÁ – PORUŠOVÁNÍ PRÁV V OBLASTI VOLEBNÍHO PRÁVA

Přečti si článek a splň úkoly:

ÚKOL:

1. Najdi a vyznač si ve Všeobecné deklaraci lidských práv, která práva byla v tomto případě porušována.
2. Představ si, že jsi Františka Plamínková, která celý život bojovala za volební právo pro ženy. Napiš tedy jejím jménem dopis Maryam na důkaz tvé podpory nebo napiš přímo vládě Íránu, jakých protiprávních činů se dopouští.

ŽENSKÁ PRÁVA v historii a dnes

Pracovní list PORUŠOVÁNÍ PRÁV ŽEN

HRDINKA: MILADA HORÁKOVÁ – PORUŠOVÁNÍ LIDSKÝCH PRÁV

Přečti si článek a splň úkoly:

ÚKOL:

1. Najdi a vyznač si ve Všeobecné deklaraci lidských práv, která práva jsou v tomto případě porušována.
2. Představ si, že jsi Milada Horáková, neprávem odsouzená celoživotní bojovnice za lidská práva. Napiš tedy jejím jménem dopis pro Marii nebo přímo vládě Burkini Faso a připomeň jim, která práva jsou platná pro všechny.